

Vergaderjaar 2021–2022

31 477

Bestrijden witwassen en terrorismefinanciering

Nr. 73

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 maart 2022

Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, over verschillende onderzoeken die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd en nu nog lopen naar de effectiviteit van het anti-witwasbeleid. Zoals toegezegd in het tweeminutendebat van 3 februari¹, geef ik in deze brief een overzicht van de belangrijkste onderzoeken, waarbij ik ook aangeef wanneer de resultaten daarvan worden aangeboden aan uw Kamer.

Belang gezamenlijke, integrale aanpak voorkomen en bestrijden witwassen

Het voorkomen van het gebruik van de financiële sector voor witwassen is de afgelopen jaren steeds prominenter op de agenda gekomen. Witwassen vormt een ernstige bedreiging voor de integriteit van de financiële sector. Inmenging van criminelen in financiële instellingen of andere beroepsgroepen is een risico voor hun bedrijfsvoering, reputatie en stabiliteit. Witwassen maakt onderdeel uit van bijna elke vorm van criminaliteit, aangezien criminelen alleen door opbrengsten van hun misdrijven wit te wassen in staat zijn om daarvan te profiteren. Dit maakt de aanpak van witwassen een onmisbare schakel in het voorkomen en bestrijden van (ondermijnende) criminaliteit.

Een belangrijke bron van signalen die kunnen duiden op witwassen zijn ongebruikelijke transacties die door aangewezen instellingen bij de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-NL) worden gemeld op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Private partijen als banken, crypto-aanbieders, betaaldienstverleners en trustkantoren hebben dan ook een belangrijke rol bij de aanpak van witwassen. De kennis en kunde van deze partijen en hun toegang tot informatie over hun cliënten zijn en blijven essentieel om signalen van een potentieel vermoeden van witwassen aan het licht te brengen en te

¹ Kamerstukken 32 545, 32 013 en 22 112, nr. 157 en Handelingen II 2021/22, nr. 46, item 4.

voorkomen dat criminelen gebruik maken van de bestaande financiële infrastructuur.

Dat het zonder deze partijen als poortwachters niet mogelijk is het financiële stelsel «schoon» te houden is een besef dat al geruime tijd bestaat. Wel is daar de afgelopen jaren steeds meer nadruk op komen te liggen. Het werk van poortwachters is geïntensiveerd, net als de samenwerking van poortwachters met FIU-NL, opsporingsdiensten en het Openbaar Ministerie. Het plan van aanpak witwassen van het vorige kabinet bevat maatregelen om de effectiviteit van de aanpak van witwassen te vergroten.² Dat gebeurt met beleid en wetgeving, in de samenwerking en in de uitvoering. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen en geleid tot versterking van het systeem. Veel partijen, zowel aan de kant van de overheid, als aan de kant van poortwachters hebben grote investeringen gedaan, individueel en gezamenlijk.

Onderzoek naar de effectiviteit van het beleid en de uitvoering

Inmiddels is de beleidsvorming in een nieuwe fase beland. Na de toegenomen aandacht, de investeringen en de intensivering van werkzaamheden door de overheid en poortwachters, blijft het belangrijk de effectiviteit van het Nederlandse stelsel te bezien. Het afgelopen jaar zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de effectiviteit van diverse onderdelen van het anti-witwasbeleid en de uitvoering. Ook op dit moment lopen er onderzoeken op dit terrein. In onderstaande tabel geef ik een overzicht van de belangrijkste onderzoeken, waarbij ik ook noem wanneer de resultaten daarvan worden aangeboden aan uw Kamer.

Onderwerp	Uitgevoerd door	Wanneer
Samenhang witwassen belastingontwijking	Commissie doorstroomvennootschappen	Gepubliceerd met eerste appreciatie van het voorgaande kabinet naar de TK ¹ . De reactie van dit kabinet wordt op korte termijn naar de Kamer gestuurd.
National Risk Assessment witwassen en terrorismefinanciering 2021 BES	WODC	Gepubliceerd in augustus 2021 ² . De reactie wordt op korte termijn naar uw Kamer gestuurd.
Uitvoerbaarheid AMLD4, specifiek UBO en PEP-verplichtingen	EY, Evaluatie implementatie vierde anti-witwasrichtlijn (AMLD4)	Het rapport en de reactie wordt tezamen met het reactie op de NRA witwassen en terrorismefinanciering 2021 BES op korte termijn naar uw Kamer toegestuurd.
Preventieve kant AML/CFT-beleid algemeen (keten met nadruk op «voorkant»)	Hans van der Vlist	Zomer 2022
Trustsector en illegale trustdienstverlening	SEO	Zomer 2022
Witwasbestrijding en meldketen: stand van zaken 2021	Algemene Rekenkamer	Zomer 2022
Gehele Nederlandse AML/CFT-beleid en uitvoering, inclusief uitvoering financiële sancties en afpakken	Financial Action Task Force	Zomer 2022

² Kamerstuk 31 477, nr. 41.

Onderwerp	Uitgevoerd door	Wanneer
Cryptodienstverleners en de Wwft	Afronding aanbesteding	September 2022
Effectiviteit poortwachters en FIU, implementatie AMLD4 trendrapport hele EU	EC Evaluatie implementatie vierde anti-witwasrichtlijn	Verwacht eind 2022

¹ Kamerstuk 25 087, nr. 286.

² <https://www.wodc.nl/actueel/nieuws/2021/08/26/vastgoed-belangrijkste-witwasrisico-voor-caribisch-nederland>.

Om een volgende stap te kunnen zetten in de aanpak van witwassen is het belangrijk om integraal te kijken naar de bestaande maatregelen en over de gehele linie te kijken waar verdere versterking het meeste effect heeft. Daarbij moeten maatregelen ter preventie en ter bestrijding van witwassen zo goed mogelijk op elkaar aansluiten. Voordat we een volgende stap kunnen zetten, is het belangrijk om de resultaten af te wachten van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar de opbrengsten van de meldketen en van de evaluatie van de Financial Action Task Force (FATF) naar de effectiviteit van het gehele Nederlandse systeem ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. De onderwerpen van deze evaluaties en de overige onderzoeken overlappen op veel punten. Dit maakt het voor een zinvolle beleidsopvolging van de verschillende evaluaties en onderzoeken aangewezen om af te wachten tot alle resultaten bekend zijn. Uw Kamer wordt daarom na de zomer, na ontvangst van het rapport van de FATF, geïnformeerd over de integrale opvolging van aanbevelingen uit de uitgevoerde onderzoeken en evaluaties. In de periode tot dat moment zullen de Minister van Justitie en Veiligheid en ik in overleg met verschillende stakeholders mogelijkheden voor verbetering in kaart brengen.

Planning evaluatie implementatie AMLD4

Een van de lopende onderzoeken is de evaluatie van de implementatie van de vierde anti-witwasrichtlijn. Het was de intentie om uw Kamer de evaluatie van de Europese Commissie en het nationale onderzoek gelijktijdig aan te bieden, aangezien zij beide onderdeel zijn van de toegezegde brede evaluatie van de implementatiewet AMLD4. Recent is echter duidelijk geworden dat de evaluatie van de Europese Commissie – die al een aantal keer was uitgesteld en tot voor kort nog dit voorjaar werd verwacht – pas eind dit jaar zal verschijnen. Ik wacht deze evaluatie daarom niet langer af en zend uw Kamer op korte termijn het onderzoek van EY met mijn eerste appreciatie.

Conclusie

Relevante aanbevelingen en aanknopingspunten uit de onderzoeken betrekken wij bij de voorstellen voor verdere verbetering van de aanpak van witwassen, die wij na de zomer met uw Kamer zullen delen. Ook zullen we de resultaten gebruiken bij de lopende onderhandelingen in de Europese Unie over wetgevende wetvoorstellen op het terrein van het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en terrorismefinanciering.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag